

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Ssk/149/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8021200578
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 07. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viola Takáčová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:8021200578.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobcu: Š. N., narodený XX. S. XXXX, zastúpený súdom ustanovenou opatrovníčkou C. N., narodenou XX. C. XXXX, obaja bytom v J., Q. Č.. XXX/XX, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 26. októbra 2021, Číslo: XXX XXX XXXX X, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Správneho súdu v Košiciach z 10. augusta 2023, č. k. PO-4Sa/22/2021-110, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

I.

1. Správny súd v Košiciach (ďalej len „správny súd“) napadnutým rozsudkom z 10. augusta 2023, č. k. PO-4Sa/22/2021-110 postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 26. októbra 2021, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) zamietol v celom rozsahu odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie zo 14. februára 2020, Číslo: XXX XXX XXXX X o zamietnutí žiadosti žalobcu o zvýšenie invalidného dôchodku.

2. Správny súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovanej preskúmal v intencióch § 71 ods. 1, 2, 4, 5, 8, § 153 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. a v režime stanovenom Správnym súdnym poriadkom a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej správnej žaloby.

3. Správny súd po preskúmaní veci aj s odkazom na dostatočne ozrejmene závery prijaté príslušným posudkovým lekárom sociálneho poistenia v lekárskej správe z 19. októbra 2021 mal preukázané, že u žalobcu bolo stanovené rozhodujúce zdravotné postihnutie - Duševné choroby a poruchy správania, ľahká mentálna retardácia podľa Kapitoly V, položka č. 6, písmeno a/ prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinným do 31. októbra 2021 s určenou percentuálnou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 60 % (z rozpätia 40 % - 60 %). Posudkový lekár vzhliadol i ďalšie pridružené ochorenia (priedušková astma stredne ťažká perzistujúca, alergická nádcha, bolesť krčnej a drikovej chrčtice, diabetes mellitus na diéte, artériová hypertenzia 1. stupňa, stav po opakovanej zlomenine ľavého členka, ťažká obojstranná nedočujnosť) a percentuálnu mieru poklesu schopnosti

vykonávať zárobkovú činnosť navýšil v súlade § 71 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z.z. o 10 %, teda celková percentuálna miera poklesu bola stanovená na 70 %. Posúdenie zdravotného stavu žalobcu posudkovým lekárom v neprítomnosti žalobcu súd vyhodnotil ako súladné s právnou úpravou § 153 ods. 5 v spojení s § 293eu zákona č. 461/2003 Z.z., podľa ktorej v dôsledku krízovej situácie (COVID-19) bolo možné vykonať lekársku posudkovú činnosť aj bez prítomnosti žalobcu.

4. Účastníkom právo na náhradu trov konania nepriznal.

II.

5. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

6. V podanej kasačnej sťažnosti vyjadril nesúhlas s určenou 70 %-nou percentuálnou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť najmä v kontexte na zhoršenie svojho zdravotného stavu, keď v dôsledku pandémie COVID-19 sa viac ako dva roky lekárske prehliadky vykonávali iba vo veľmi obmedzenej miere, v ambulanciách boli prijímané len akútne stavy a mnohé iné zdravotné problémy sa riešili telefonicky. Na základe posledných psychologických vyšetrení intelekt žalobcu zodpovedal hraničnému pásmu ťažkej debility až ľahkej imbecility 1. stupňa, IQ: 48-52, čo zodpovedá defektnému intelektu, osobnosť je retardovaná, pudová, závislá a nesamostatná, vyžaduje si permanentnú kontrolu, usmernenie a starostlivosť inej osoby a rodiny. Namietal tiež vyšetrenie zdravotného stavu posudkovým lekárom bez jeho osobnej prítomnosti s tým, že ani samotná lekárska správa posudkového lekára mu nebola doručená.

III.

7. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadrila podaním z 29. septembra 2023 s tým, že námietky žalobcu uvádzané v kasačnej sťažnosti nepovažovala za opodstatnené. Keďže sa nezmenili skutočnosti rozhodujúce pre určenie sumy invalidného dôchodku, nebolo možné žiadosti žalobcu o jej zvýšenie vyhovieť. Doloženou zdravotnou dokumentáciou neboli spochybnené prijaté posudkové závery a odhliadnuc od právnej úpravy účinnej v čase krízovej situácie umožňujúcej výkon lekárskej posudkovej činnosti aj bez prítomnosti žalobcu, osobná prítomnosť žalobcu by prijatý posudkový záver nijako neovplyvnila. K žalobcom doloženým lekárske správy ku kasačnej sťažnosti odkázal na § 135 ods. 1 SSP, podľa ktorého na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy.

8. Navrhla, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú podľa § 461 SSP zamietol.

IV.

9. Vyjadrenie žalovanej bolo doručené žalobcovi dňa 10. októbra 2023 na vedomie.

V.

10. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

11. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

12. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

13. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

14. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

15. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

16. Podľa § 135 ods. 12 SSP, na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy.

17. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 26. októbra 2021, Číslo: XXX XXX XXXX X, ktorým tento postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietol v celom rozsahu odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie zo 14. februára 2020, Číslo: XXX XXX XXXX X o zamietnutí žiadosti žalobcu o zvýšenie invalidného dôchodku.

18. Podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., poistenec je invalidný, ak pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou.

19. Podľa § 71 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav je taký zdravotný stav, ktorý spôsobuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a ktorý má podľa poznatkov lekárskej vedy trvať dlhšie ako jeden rok.

20. Podľa § 71 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z. pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje porovnaním telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti poistenca s dlhodobo nepriaznivým zdravotným stavom a telesnej schopnosti, duševnej schopnosti a zmyslovej schopnosti zdravej fyzickej osoby. Pri posudzovaní poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa neprihliada na zdravotné postihnutia, ktoré boli zohľadnené na nárok na invalidný výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu. 2)

21. Podľa § 71 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sa posudzuje na základe
a/ lekárskeho správ a údajov zo zdravotnej dokumentácie zdravotníckeho zariadenia a zhodnotenia liečby s určením diagnostického záveru, stabilizácie ochorenia, jeho ďalšieho vývoja, ďalšej liečby a
b/ komplexných funkčných vyšetrení a ich záverov, pričom sa prihliada na zostávajúcu schopnosť vykonávať zárobkovú činnosť, zostávajúcu schopnosť prípravy na povolanie, možnosti poskytnutia pracovnej rehabilitácie alebo rekvalifikácie.

22. Podľa § 71 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je uvedená v prílohe č. 4.

23. Podľa § 71 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z.z. miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v percentách sa určuje podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí.

24. Podľa § 71 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z.z. mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určenú podľa odseku 6 možno zvýšiť najviac o 10 %, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Na určenie zvýšenia hodnoty sa vychádza z predchádzajúceho výkonu zárobkovej činnosti, dosiahnutého vzdelania, skúsenosti a schopnosti rekvalifikácie. Obdobne to platí, ak pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je dôsledkom viacerých zdravotných postihnutí podmieňujúcich dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav.

25. Podľa § 153 ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z., ak § 155 ods. 1 neustanovuje inak, lekársku posudkovú činnosť vykonáva posudkový lekár sociálneho poistenia príslušnej pobočky a posudkový lekár sociálneho poistenia ústredia (ďalej len „posudkový lekár“) za osobnej účasti poistenca alebo poškodeného, ak posudkový lekár neurčí inak; podmienka osobnej účasti musí byť splnená vždy, ak o poistenec alebo poškodený požiada.

26. Podľa § 293eu ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., počas krízovej situácie sa ustanovenia § 142 ods. 6 písm. c/, § 146 ods. 2 a § 153 ods. 5 časť vety za bodkočiarkou neuplatňujú.

27. Podľa § 196 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z.z., účastník konania je povinný navrhnuť dôkazy na podporu svojich tvrdení. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne rozhodne, ktoré z dôkazov sa vykonajú. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne je povinná vykonať aj iné dôkazy, ktoré účastníci konania nenavrhli, ak sú potrebné na zistenie a objasnenie skutočného stavu veci.

28. Podľa § 196 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z.z., organizačná zložka Sociálnej poisťovne hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz osobitne a všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti.

29. Najvyšší správny súd z obsahu súdneho spisu, ktorého súčasťou tvoril pripojený posudkový a dávkový spis žalovanej (výlučne na účely tohto konania) mal preukázané, že

- žalobcovi bol v minulosti priznaný (čiastočný) invalidný dôchodok,
- dňa 05. septembra 2018 bol posúdený zdravotný stav žalobcu tak, že od 05. septembra 2018 došlo k zmene percentuálnej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť z 50 % na 60 % spolu s 10 %-ným navýšením pre ostatné zdravotné ochorenia, teda celkovo na 70 %,
- žalobca opakovane v mesiaci február 2019 podal neformálnu žiadosť o zvýšenie invalidného dôchodku,
- rozhodnutím zo 14. februára 2020 prvostupňový správny orgán postupom podľa § 73, § 112 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietol žiadosť o zvýšenie invalidného dôchodku

[podklad pre vydanie rozhodnutia tvorila Lekárska správa z 05. februára 2020 vyhotovená posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka Poprad, ktorý za rozhodujúce zdravotné postihnutie určil: Duševné choroby a poruchy správania - ľahká mentálna retardácia podľa Kapitoly V, položka č. 6, písmeno a/ prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinným do 31. októbra 2021 s určenou percentuálnou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 60 % (z rozpätia 40-60 %) s 10 %-ným navýšením pre ostatné zdravotné postihnutia. Vo výroku posudku potom posudkový lekár konštatoval, že žalobca nie je invalidný podľa § 29 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/198 Zb.“; pozn. súdu), ale je naďalej čiastočne invalidný podľa § 37 ods. 3 písm. b/ zákona č. 100/1988 Zb., lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je schopný vykonávať doterajšie alebo iné sústavné zamestnanie len za osobitne uľahčených pracovných podmienok a súčasne je naďalej invalidný podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou; miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bola stanovená na 70 %],

- na odvolanie žalobcu generálny riaditeľ žalovanej ako odvolací správny orgán podľa § 215 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. rozhodnutím vydaným dňa 27. mája 2020 zamietol v celom rozsahu odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie zo 14. februára 2020

[podklad pre vydanie rozhodnutia tvorila Lekárska správa z 19. mája 2020 vyhotovená posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, ústredie, vysunuté pracovisko Poprad, ktorý za rozhodujúce zdravotné postihnutie určil: Duševné choroby a poruchy správania - ľahká mentálna retardácia podľa Kapitoly V, položka č. 6, písmeno a/ prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinným do 31. októbra 2021 s určenou percentuálnou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 60 % (z rozpätia 40-60 %) s 10 %-ným navýšením pre ostatné zdravotné postihnutia. Vo výroku posudku potom posudkový lekár konštatoval, že žalobca nie je invalidný podľa § 29 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb., ale je naďalej čiastočne invalidný podľa § 37 ods. 3 písm. b/ zákona č. 100/1988 Zb., lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je schopný vykonávať doterajšie alebo iné sústavné zamestnanie len za osobitne uľahčených pracovných podmienok a súčasne je naďalej invalidný podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou; miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť bola stanovená na 70 %],

- následne krajský súd rozsudkom z 08. júla 2021, sp. zn. 6Sa/17/2020 zrušil rozhodnutie žalovanej z 27. mája 2020 a vec jej vrátil na ďalšie konanie za účelom riadneho zistenia skutočného stavu veci, keď

mal preukázané, že žalovaná nevykonala vyšetrenie žalobcu z psychiatricko-psychologického hľadiska, respektíve nevyžiadala si aktuálne nálezy ošetrojúcich odborných lekárov - psychiatra a psychológa, - na základe záverov plynúcich z rozsudku krajského súdu (druhostupňový) posudkový lekár žalovanej opakovane zhodnotil zdravotný stav žalobcu aj vo svetle vyžiadaných lekárskejších správ doložených do konania psychológom (lekárska správa zo 14. septembra 2021) a psychiatrom (lekárska správa zo 06. októbra 2021), zistil u žalobcu jeho pracovnú, sociálnu, rodinnú, osobnú anamnézu, ochorenie, liečbu a subjektívne ťažkosti a v Lekárskej správe z 19. októbra 2021 zotrval na pôvodných záveroch plynúcich z predchádzajúcej lekárskej správy z 19. mája 2020; kontrolnú lekársku prehliadku určil na mesiac marec 2023,

- nadväzne na to, generálny riaditeľ žalovanej ako odvolací správny orgán tu preskúmaným rozhodnutím vydaným dňa 26. októbra 2021 zamietol v celom rozsahu odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie zo 14. februára 2020.

30. V tejto súvislosti najvyšší správny súd konštatuje, že posudzovanie zdravotného stavu fyzickej osoby a tým aj súvisiaceho zostatkového pracovného potenciálu je vecou výlučne odbornou - medicínskou, na ktoré súd nemá potrebné odborné znalosti. Vo veciach dôchodkového poistenia zdravotný stav a pracovnú schopnosť občanov posudzuje Sociálna poisťovňa vo forme lekárskej posudkovej činnosti pri výkone sociálneho poistenia (§ 153 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 153 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z.) s tým, že konkrétne túto činnosť vykonáva posudkový lekár sociálneho poistenia príslušnej pobočky a posudkový lekár sociálneho poistenia ústredia (§ 153 ods. 5 menovaného zákona). Výsledkom posudkovej činnosti je záver posudkového lekára o tom, či konkrétna fyzická osoba je, alebo nie je invalidná s určenou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť s tým, že táto miera poklesu sa určuje v percentách podľa druhu zdravotného postihnutia, ktoré je rozhodujúcou príčinou dlhodobo nepriaznivého zdravotného stavu, a so zreteľom na závažnosť ostatných zdravotných postihnutí. Závery posudkového lekára sú zachytené v lekárskej správe, súčasťou ktorej je odborný lekársky posudok vrátane jeho odôvodnenia, v ktorom posudkový lekár objasňuje a odôvodňuje všetky skutočnosti, na základe ktorých pristúpil k prijatiu konkrétneho záveru. Tento posudok je teda v konaní pred správnym súdom kľúčovým dôkazom, na ktorý je súd (vzhľadom na absenciu odbornej - medicínskej erudovanosti) odkázaný, a preto je nutné klásť dôraz na jeho jednoznačnosť, úplnosť, určitosť a presvedčivosť. Tieto kritériá však spĺňa len taký posudok, v ktorom sa posudkový lekár riadne vysporiada so všetkými rozhodnými a pre danú vec relevantnými skutočnosťami, prihladne pritom k účastníkom konania udávaným ťažkostiam a svoje posudkové závery náležite odôvodní.

31. Najvyšší správny súd konštatuje, že posudkový lekár žalovanej v konaní predchádzajúcom vydaniu napadnutého rozhodnutia z dodatočne predložených odborných lekárskejších náleзов vyžiadaných v zmysle záverov plynúcich z rozsudku krajského súdu vyhodnotil, že u žalobcu nie je daný dôvod na navýšenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, tak ako to požaduje žalobca. Najvyšší správny súd ďalej zdôrazňuje, že nemôže sám posudzovať odborné otázky medicínskeho charakteru, ktoré sú podkladom pre stanovenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť pre účely invalidity, musí rovnako ako žalovaná vychádzať z lekárskejších posudkov, kde posudzuje presvedčivosť ich záverov s prihliadnutím na všetky okolnosti, najmä aj s prihliadnutím na námietky žiadateľa o zvýšenie invalidného dôchodku. V záveroch tohto posudku neboli zistené žiadne obsahové (vnútorné) rozpory a o ich odbornej úrovni nemal súd dôvod pochybovať. Posudok je logický, presvedčivo objasňujúci závery o rozhodujúcom zdravotnom postihnutí a o určenej miere poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Najvyšší správny súd dospel k záveru, že u žalobcu za tohto stavu (rozumej v rozhodnom období determinovanom právoplatnosťou správou žalobou napadnutého rozhodnutia z 26. októbra 2021; § 135 ods. 1 SSP) neboli splnené podmienky pre navýšenie percentuálnej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť založenej na prípadnej zmene rozhodujúceho zdravotného postihnutia. Má za to, že posudkový lekár žalovanej sa v dostatočnom rozsahu vyrovnal so všetkými relevantnými skutočnosťami, z obsahu posudku je zrejma jeho úvaha, na základe ktorej dospel k určeniu rozhodujúceho zdravotného postihnutia a k nemu prislúchajúcej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

32. Posudkoví lekári sociálneho poistenia oboch stupňov v rámci posudzovania zdravotného stavu žalobcu zhodne ustálili, že u žalobcu v čase posudzovania neboli splnené podmienky pre navýšenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na hodnotu prevyšujúcu 70 %. U žalobcu posudkoví lekári oboch stupňov zhodne ustálili rozhodujúce zdravotné postihnutie - Duševné choroby a poruchy správania, ľahká mentálna retardácia podľa Kapitoly V, položka č. 6, písmeno a/ prílohy č. 4

zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinným do 31. októbra 2021 s určenou percentuálnou mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na hornej hranici, teda v rozsahu 60 % (zo stanoveného rozpätia 45 - 60 %). Takto stanovená percentuálna miera bola zároveň v súlade s § 71 ods. 8 zákona č. 461/2003 Z.z. navýšená o 10 % pre ostatné zdravotné postihnutia (priedušková astma stredne ťažká perzistujúca - liečbou stabilizovaná, bolesť krčnej a driekovej chrbtice bez závažných funkčných porúch, stav po opakovanej zlomenine ľavého členka, ťažká obojstranná nedočujnosť podľa Fowlera 83,6 %). Najvyšší správny súd ďalej zvyrazňuje správnosť postupu posudkového lekára žalovanej, ktorý si za účelom úplného a presného zistenia skutočného stavu vecí v priebehu odvolacieho konania dodatočne v zmysle záverov plynúcich z rozsudku krajského súdu sp. zn. 6Sa/17/2020 vyžiadaval aktuálne lekárske správy zo psychologického vyšetrenia zo 14. septembra 2021 a psychiatrického vyšetrenia zo 06. októbra 2021, nakoľko ako aj krajský súd vo veci sp. zn. 6Sa/17/2020 skonštatoval, že rozdiel medzi (u žalobcu stanovenou) ľahkou mentálnou retardáciou a strednou mentálnou retardáciou je jeden bod (ľahká mentálna retardácia IQ 50-69 / stredná mentálna retardácia IQ 35-49), ktorá skutočnosť má vplyv na výslednú percentuálnu mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, keď strednej mentálnej retardácii v zmysle Kapitoly V, položka č. 6, písmeno b/ prílohy č. 4 k zákonu č. 461/2003 Z.z. v znení účinným do 31. októbra 2021 zodpovedala percentuálna miera 80 %. Posudkový lekár žalovanej zohľadnil závery plynúce z oboch dodatočne doložených lekárskeho správ, v zmysle lekárskej správy zo 14. septembra 2021 mal preukázané, že u žalobcu bol príslušným psychológom konštatovaný retardovaný intelekt, čomu zodpovedal ľahký stupeň mentálnej retardácie, ľahká duševná zaostalosť s pásmom ťažkej debility IQ 50-56, čomu na posudkové účely v zmysle príslušnej kapitoly V zodpovedala položka č. 6 písm. a/ ľahká mentálna retardácia s percentuálnou mierou 40 % až 60 %. Tieto závery psychológia podľa posudkového lekára potvrdil aj psychiater v lekárskej správe zo 06. októbra 2021, ktorý okrem iného u žalobcu konštatoval negramotnú osobnosť, intelektové schopnosti nivelované do pásma mentálnej retardácie - debilitas gravis. Najvyšší správny súd v tomto smere len dopĺňa, že príslušný psychiater v lekárskej správe zo 06. októbra 2021 zaradil diagnózu žalobcu pod označenie F70.0, čo znamená mierna duševná zaostalosť (mentálna retardácia) bez poruchy správania alebo s minimálnou poruchou správania.

33. Vzhľadom na tieto skutočnosti aj najvyšší správny súd mal preukázané, že zdravotný stav žalobcu v relevantnom období nepodmieňoval možnú zmenu rozhodujúceho zdravotného postihnutia na úroveň 80 % podľa Kapitoly V, položka č. 6, písmeno b/ prílohy č. 4 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinným do 31. októbra 2021. Príslušný posudkový lekár žalovanej svoj záver o rozhodujúcom zdravotnom postihnutí a miere poklesu schopnosti žalobcu vykonávať zárobkovú činnosť podľa menovanej kapitoly dostatočne a presvedčivo odôvodnil. V dostatočnom rozsahu sa vyrovnal so všetkými relevantnými skutočnosťami, z obsahu príslušného posudku je zrejmá jeho úvaha, na základe ktorej dospel k vyslovenému záveru. Z tohto dôvodu potom neobstojí ani požiadavka žalobcu ohľadom opätovného priznania (plnej) invalidity podľa § 29 ods. 3 zákona č. 100/1988 Zb., čo patrí do kompetencie posudkového lekára.

34. Rovnako najvyšší správny súd nepovažoval za pochybenie v štádiu posudkovej činnosti, keď posudkový lekár žalovanej zhodnotil zdravotný stav v neprítomnosti žalobcu, nakoľko takýto postup v tom čase (t.j. k 19. októbru 2021) umožňovala právna úprava § 153 ods. 5 v spojení s § 293eu ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. (v znení zákona č. 66/2020 Z.z.) účinná od 04. apríla 2020. Posudkový lekár žalovanej vychádzal z predchádzajúcich odborných lekárskeho správ vyšetrení, ktoré boli pre neho dostatočné na komplexné posúdenie zdravotného stavu žalobcu (pozri napríklad uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. marca 2024, sp. zn. II. ÚS 121/2024; bod 20). Možno len doplniť, že zdravotný stav žalobcu bol zhodnotený za jeho osobnej účasti pred posudkovým lekárom, sociálneho poistenia, pobočka Poprad, ktorá skutočnosť vyplýva z lekárskej správy z 05. februára 2020.

35. K namietanému nedoručeniu lekárskeho posudku z 19. októbra 2021 tvoriaceho podklad pre vydanie správnu žalobou napadnutého rozhodnutia žalovanej z 26. októbra 2021 najvyšší správny súd odhliadnuc od toho, čo k tejto relevantnej časti uviedol krajský súd, len dopĺňa, že už zo samotného obsahu správnej žaloby vyplýva, že žalobca mal k dispozícii príslušný lekárskeho správ posudok, ktorý navyše aj vo forme prílohy doložil k správnej žalobe (č. I. 6 - 8 súdneho spisu).

36. K ďalším žalobcom (najmä v priebehu súdneho konania) doloženým lekárskeho správ (z 21. júna 2023, z 11. júla 2023, z 23. augusta 2023, z 20. júna 2023, z 19. júla 2023, z 12. júna 2023, z 25. augusta 2023, z 24. augusta 2023, z 20. februára 2023, z 21. augusta 2022) najvyšší správny súd uvádza, že podľa § 135 ods. 1 SSP, na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti

rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy. Žalobou napadnuté rozhodnutie z 26. októbra 2021 nadobudlo právoplatnosť dňa 02. novembra 2021, a teda v tomto smere boli relevantné lekárske správy predložené, respektíve vyžiadané do tohto dátumu. Z tohto dôvodu na lekárske správy, ktoré žalobca doložil v priebehu konania pred krajským súdom a tiež súdom kasačným nebolo možné prihliadať s poukazom na § 135 ods. 1 SSP. Uvedeným rozhodnutím žalovanej a súdu však nie je dotknuté právo žalobcu podať si novú žiadosť o zvýšenie invalidného dôchodku, a to na základe nových lekárskeho správ o vyšetrení jeho zdravotného stavu. V tejto súvislosti súd dáva do pozornosti aj zmenu zákona č. 461/2003 Z.z. účinnú od 01. augusta 2023, ktorá sa „dotkla“ aj prílohy č. 4 k zákonu a v rámci nej aj Kapitoly V., položky č. 6, kde došlo k zmene v časti ľahkej mentálnej retardácie.

37. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší správny súd nepovažoval kasačnú sťažnosť žalobcu za dôvodnú, a preto ju podľa § 461 SSP zamietol.

38. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní úspech nemal, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanej ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta prvá SSP).

39. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.